

MEĐUAGENCIJSKE SMJERNICE-- SAŽETAK

Sprečavanje i kontrola zaraznih bolesti među intravenskim konzumentima droga

Ažurirano izdanje 2023.

Kontekst

Hepatitis B i C, HIV i tuberkuloza (TBC) i dalje su u optjecaju i uzrokuju visoke stope morbiditeta i smrtnosti u Europskoj uniji / Europskom gospodarskom prostoru (EU/EGP) i istočnim zemljama obuhvaćenima europskom politikom susjedstva (EPS).

Te su bolesti u središtu cilja održivog razvoja br. 3.3 Ujedinjenih naroda (UN), koji se odnosi na „okončanje epidemije AIDS-a, tuberkuloze, malarije i zanemarenih tropskih bolesti te borbu protiv hepatitisa, bolesti koje se prenose vodom i drugih zaraznih bolesti” do 2030. Zemlje neće ostvariti taj cilj održivog razvoja ako se suzbijanju tih bolesti ne pristupi u svim populacijama, uključujući intravenske konzumente droga.

Naime, intravenska konzumacija droga i dalje je važan čimbenik rizika od zaraznih bolesti koje se prenose krvlju (npr. hepatitis B i C, HIV), a intravenski konzumenti droga izloženi su i visokom riziku od drugih zaraznih bolesti (npr. spolno prenosivih infekcija ili tuberkuloze) u EU-u/EGP-u i na području EPS-a.

Sprečavanje i kontrola zaraznih bolesti među intravenskim konzumentima droga važni su jer te bolesti narušavaju kvalitetu života i skraćuju očekivani životni vijek pojedinca. Nadalje, postoji rizik od daljnjeg prijenosa bolesti na druge osobe, uključujući one koji nisu intravenski konzumenti droga.

Naposljetku, te bolesti mogu prouzročiti izravne i neizravne troškove društvu u cjelini, primjerice zbog gubitka produktivnosti, visokih troškova liječenja i skrbi.

Cilj i ciljna publika

Zajedničkim smjericama Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC) i Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) nastoji se pružiti pomoć tvorcima politika i programa u području javnog zdravstva / socijalne skrbi time što bi se ojačala baza dokaza potrebnih za razvoj nacionalnih strategija, politika i programa za sprečavanje i kontrolu infekcija i zaraznih bolesti među intravenskim konzumentima droga.

Povećanje koristi od intervencija

Kako bi se osigurale najveće moguće koristi od tih intervencija, one se trebaju financirati na odgovarajući način i provoditi u skladu s načelima sprečavanja i pružanja usluga. Ta načela podrazumijevaju provedbu posebnih intervencija:

- u kombinaciji, kako bi se zajamčila najveća moguća pokrivenost i učinkovitost
- u kontekstu drugih relevantnih aktivnosti za promicanje zdravlja, koje su usmjerene na strukturne i pojedinačne čimbenike kojima se promiču zdraviji i/ili sigurniji obrasci ponašanja (npr. aktivnosti kojima se smanjuju stigmatizacija i diskriminacija, promiče sigurnije ponašanje u seksualnom životu, kao i u pogledu uporabe droga) te
- primjenom unutar zajednice praktičnog, ciljanog pristupa usmjerenog na osobu.

Ključna područja intervencije nakon kritičkog pregleda dokaza u okviru stručnog povjerenstva

Na temelju najpouzdanijih dostupnih dokaza i/ili pozitivnog stručnog mišljenja te onoga što se u skladu s postojećim međunarodnim smjernicama smatra najboljom praksom, utvrđeno je šest ključnih područja intervencija. Njihovo donošenje trebalo bi se smatrati ključnim elementom sveobuhvatnog pristupa, pri čemu se uzimaju u obzir relevantne operativne potrebe te regulatorni i pravni okviri za sprečavanje i kontrolu zaraznih bolesti među intravenskim konzumentima droga:

1 Osiguravanje sterilne opreme za ubrizgavanje

Osigurati sterilne igle i šprice te drugi pribor za pripremu droga (kuhala, filtre i vodu za injekciju), među ostalim u zatvorima i ljekarnama.

2 Liječenje ovisnosti o drogama

Osigurati terapiju opioidnim agonistima, među ostalim u zatvorima.

Osigurati sterilni pribor za ubrizgavanje u kombinaciji s terapijom opioidnim agonistima

Pružiti informacije, obrazovanje, savjetovanje i razvoj vještina, pored terapije opioidnim agonistima i programa razmjene igala i šprica, među ostalim u zatvorima.

3 Cijepljenje

Ponuditi cijepljenje protiv hepatitisa A i B, respiratornih infekcija kao što su COVID-19 i gripa te protiv tetanusa kako bi se spriječile infekcije i/ili njihove komplikacije među intravenskim konzumentima droga. Osim toga, ponuditi cjepiva protiv pneumokoknog i humanog papilomavirusa osobama s HIV-om koje su intravenski konzumenti droga.

4 Testiranja na zarazne bolesti

Redovito nuditi dobrovoljno i anonimno testiranje uz informirani pristanak, u skladu s relevantnim smjernicama za:

- virus hepatitisa C i HIV svim intravenskim konzumentima droga
- virus hepatitisa B svim intravenskim konzumentima droga koji nisu cijepljeni ili u potpunosti cijepljeni
- spolno prenosive infekcije (npr. sifilis, klamidija, gonoreja) intravenskim konzumentima droga sa simptomima spolno prenosivih infekcija i/ili onima kod kojih postoji veći rizik (npr. osobama koje imaju više seksualnih partnera, koje imaju seksualne odnose u zamjenu za novac/droge)
- TBC svim intravenskim konzumentima droga koji imaju znakove i simptome TBC-a i/ili onima kod kojih postoji veći rizik (npr. onima koji su izloženi ili imaju osnovnu bolest kao predispoziciju).

Svim osobama koje imaju pozitivan rezultat testa treba pružiti odgovarajuću skrb.

5 Liječenje zaraznih bolesti

Ponuditi:

- antivirusnu terapiju osobama kojima je dijagnosticiran hepatitis B i koje ispunjavaju uvjete za liječenje
- antivirusnu terapiju osobama kojima je dijagnosticiran hepatitis C
- antiretrovirusnu terapiju osobama kojima je dijagnosticiran HIV
- terapiju protiv TBC-a osobama oboljelima od TBC-a
- preventivnu terapiju protiv TBC-a osobama koje su zaražene virusom TBC-a nakon što se isključi postojanje bolesti
- terapije protiv drugih zaraznih bolesti kao što su spolno prenosive infekcije i bakterijske infekcije kože, u skladu s kliničkom indikacijom.

Osigurati suradnju između davatelja usluga namijenjenih intravenskim konzumentima droga i osoblja koje pruža skrb osobama sa zaraznim bolestima kako bi se povećao pristup skrbi, posebno za hepatitis C.

Postoje dokazi da se, barem kad je riječ o liječenju hepatitisa C, pridržavanje terapije može ojačati uzajamnim mentorstvom.

6 Objekti za konzumaciju droga s nadziranom prostorom za ubrizgavanje droga*

Staviti na raspolaganje nadzirane prostorije za ubrizgavanje droga radi smanjenja rizičnih oblika ponašanja među intravenskim konzumentima droga, što bi posljedično moglo doprinijeti sprečavanju prijenosa hepatitisa C i HIV-a.

*U većini objekata za konzumaciju droga osigurani su nadzirani prostori za ubrizgavanje droga. To su ustanove zdravstvene skrbi u koje osobe koje su kupile drogu na nekom drugom mjestu mogu doći i konzumirati drogu u čistom okruženju, obično pod nadzorom stručnog medicinskog osoblja. Regulatorni i pravni okviri razlikuju se među zemljama i utjecat će na to može li se ta vrsta objekata staviti na raspolaganje i koji su operativni modeli dopušteni.

Daljnji koraci

Očekuje se da će provedba intervencija doprinijeti ostvarenju lokalnih, regionalnih, nacionalnih i međunarodnih ciljeva u pogledu zaraznih bolesti samo ako se budu poduzimale u dovoljnoj mjeri.

U stvarnosti je provedba složena, a postoje razlike među zemljama u pogledu njihovih postojećih politika, kapaciteta i resursa, zdravstvenih sustava te društvenog, kulturnog i epidemiološkog konteksta. Stoga, oni koji provode smjernice trebaju odlučiti kojim bi intervencijama i kombinacijama intervencija trebalo dati prednost uzimajući u obzir konkretni kontekst u kojem će se one primjenjivati.

Kako bi se zemljama pomoglo u primjeni preporuka sadržanih u smjernicama, ponuđeno je i 12 modela dobre prakse u kojima se opisuju intervencije i pristupi koje europske zemlje uspješno primjenjuju za sprečavanje i kontrolu infekcija među intravenskim konzumentima droga.

Gledajući u cjelini, ti modeli pokazuju vrijednosti zajedničkog djelovanja, multidisciplinarnog pristupa i uključivanja medicinskog osoblja u testiranja unutar zajednice, mogućnosti

liječenja zaraznih bolesti za intravenske konzumente droga i pružanja pomoći tim osobama da se pridržavaju terapije.

Osim provedbe intervencija, snažnog nadzora i stalnog praćenja, potrebna su kontinuirana istraživanja u području sprečavanja i kontrole zaraznih bolesti među intravenskim konzumentima droga i ulaganja u tu vrstu istraživanja.

Pročitajte sve smjernice na sljedećoj poveznici:

<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/prevention-and-control-infectious-diseases-among-people-who-inject-drugs-2023>

Pročitajte modele dobre prakse na:

<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/models-good-practice-community-based-testing-linkage-care-and-adherence-treatment>